

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

**REPERE METODOLOGICE
PENTRU APLICAREA CURRICULUMULUI LA
CLASA a XI-a
ÎN ANUL ȘCOLAR 2023 - 2024**

**DISCIPLINA
ARTE PLASTICE
(LICEE PEDAGOGICE)**

București 2023

MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE

REPERE METODOLOGICE

pentru aplicarea curriculumului

la clasa a XI-a

în anul școlar 2023-2024

Disciplina

Educație plastică

Filiera vocațională, profil pedagogic

specializarea învățător-educatoare

București, 2023

CUPRINS

Premise pentru aplicarea curriculumului la clasa a XI-a în anul școlar 2023 – 2024.....	pag. 3
1. Aspecte introductive	pag. 5
Recomandări	pag. 5
Aplicabilitate	pag. 6
2. Repere metodologice	pag. 7
2.1. Repere pentru planificarea calendaristică pentru anul școlar 2023 – 2024	pag. 7
2.2. Repere pentru construirea noilor achiziții	pag. 8
3. Evaluarea inițială a competențelor elevilor la debutul clasei a XI-a	pag. 8
4. Rolul educației plastice în dezvoltarea competențelor cheie	pag. 9
Exemple de conținuturi ale învățării pe domeniile artelor vizuale	pag.12
5. Recomandări privind planificarea calendaristică pentru anul școlar 2023 – 2024	pag. 14
Planificarea calendaristică (disciplina – Educație plastică) – model	pag. 15
Planificarea calendaristică (disciplina – Metodica predării educației plastice)	pag. 17
Proiectarea unității de învățare nr.6: Antrenament graphic – M5 (model)	pag. 20
Exemple de tematici	Pag. 20
Exemple de activități	pag. 21
Exemple de activități plastice	pag. 22
Exemple de metode utilizate în lecțiile / activitățile plastice	pag. 23
Exemple de fișe de evaluare a produselor plastice realizate de elevi	pag. 25
Fișa de evaluare a produselor activității	pag. 26
6. Sugestii metodologice	pag. 26
Bibliografie	pag. 27

Premise pentru aplicarea curriculumului la clasa a XI-a în anul școlar

2023-2024

Elevii care au absolvit clasa a VIII-a sunt beneficiarii unui nou curriculum național pentru învățământul primar (elaborat în anul 2013) și pentru învățământul gimnazial (elaborat în 2017). Demersurile de elaborare a noului curriculum pentru nivel liceal încă nu a început, rămânând în uz programele școlare din anul 2009. Pentru a veni în sprijinul profesorilor din liceele pedagogice, în vara anului 2023 au fost elaborate Reperete metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a XI-a în anul școlar 2023-2024 având rolul de a continua sprijinul oferit profesorilor în proiectarea activităților didactice. Ca o continuare a acestui demers, reperetele din acest an vizează aplicarea programelor școlare în vigoare la clasa a XI-a.

Disciplina Educație plastică se studiază în clasele a XI-a, ca parte a curriculumului diferențiat (CD), la specializarea învățător-educatoare din cadrul profilului pedagogic, filiera vocațională, în conformitate cu planul cadru de învățământ pentru ciclul superior al liceului filiera vocațională – profil pedagogic specializarea învățător – educatoare Anexa 1 la OMECTS nr. 5347/7.09.2011 privind aprobarea planurilor-cadru de învățământ pentru clasele a IX-a – a XII-a, filiera vocațională, profilul pedagogic și Programa de Educație plastică, clasa a XI-a – ciclul superior al liceului, filiera vocațională, profil pedagogic, toate specializările, aprobată prin ordinul ministrului Nr. 3252 / 13.02.2006. La nivelul ciclului superior al liceului, ca etapă a învățământului postobligatoriu, curriculumul diferențiat (CD) este definit ca ofertă educațională stabilită la nivel național, constând în discipline cu alocări orare și programe școlare diferențiate pentru specializările din cadrul aceluiași profil de formare. În acest context, disciplina Educație plastică valorifică acele competențe dobândite de către elevi prin studierea disciplinelor din cadrul ariei curriculare Arte, în învățământul obligatoriu. Necesitatea în proiectarea curriculumului pentru această disciplină constă în abordarea exprimării plastice în legătură cu oferta curriculară specifică disciplinei *Arte vizuale și abilități practice* din învățământul primar, și domeniului experiential *DEC- Domeniul estetic și creativ* parte a curriculumului pentru învățământul preșcolar, cu scopul de a clarifica și aprofunda noțiuni și concepte necesare în procesul didactic pentru aceste etape de preșcolaritate și școlaritate.

În ceea ce privește disciplina Educația plastică la filiera vocațională, profil pedagogic, specializarea învățător-educatoare, aceasta are ca scop dezvoltarea unei culturi vizuale ca parte a educației complete oferite fiecărui individ și punându-se accent pe însușirea temeinică a comunicării vizuale prin imaginea artistică. Prezența din ce în ce mai acuzată a mediilor digitale în experiența cotidiană și în procesul de învățare în general dar și mutarea în online a majorității resurselor culturale / educaționale, necesită abordarea unor conținuturi, pe lângă cele clasice aparținând artelor vizuale (pictură, grafică, sculptură, arte textile etc.), și a unor conținuturi din domeniul științelor media, precum fotografia, video-art-ul și prezența acestora în mediul virtual.

Oportunitatea fără precedent generată de prezența interesului elevului pentru platformele și resursele educaționale și de comunicare online, interes care are potențialul de a anula, în premieră, distanța dintre sfera de preocupări personale, instrumentarul și conținutul didactic (distanță sensibilă și greu de depășit în cazul muzeului, a teatrului – spectacol, expoziție, proiecție, eveniment de artă performativă – inaccesibile ca distanță).

Oportunitatea de a explora dinamica dintre instrumentarul plastic tradițional și imaginea creată / comunicată / expusă / promovată atât cu ajutorul mijloacelor sale de expresie specifice și a modalitățile de exprimare aduse de mediul online. Oportunitatea fără precedent de a întoarce atenția de la tema de studiu impusă de profesor la tema care trebuie identificată de elev pentru evidențierea nevoilor personale de exprimare vizuală (relația dintre imagine și mesaj, dintre reprezentare și conținut și dintre diferitele media de exprimare). Avantajele unei astfel de re poziționări față de expresia artistică și personală în cadrul oricărei discipline vizuale sunt semnificative, față de alte domenii. Legătura dintre expresia imaginii și elementele lor fundamentale de limbaj care stau la baza oricărei alte forme de expresie vizuală, inclusiv cele mai noi, au marele avantaj față de alte tehnici artistice că pot fi realizate atât pe suport material cât și cu instrumente digitale, întrucât linia, forma, valoarea sau culoarea își mențin expresivitatea indiferent de suport. Se identifică astfel noi oportunități pentru a crește performanța, datorită interesului fără precedent pentru cele mai noi tehnici de generare a imaginii (inclusiv prin inteligență artificială), și gradul de motivație pentru însușirea limbajului plastic împreună cu inițierea în utilizarea tehnicilor artistice tradiționale. Contactul cu resursa online se poate traduce printr-o creștere a interesului pentru realizarea unei imagini – operă de artă, și de asemenea pentru aprecierea critică a operei de artă (compararea propriului punct de vedere cu părerile celorlalți).

1. ASPECTE INTRODUCATIVE:

Recomandări:

Se recomandă modalități prin care resursa online poate rămâne accesibilă pentru toți copiii, în cadrul orelor de curs, și oferită de profesor în cadrul actului educațional, astfel ca accesarea unor resurse educaționale, culturale, artistice – modele pentru desen, contextualizare a informației să devină normă.

Se recomandă moduri prin care profesorii să exploateze la maximum interesul pe care îl au în mod spontan elevii pentru informația accesibilă online, pentru interacțiunea cu diverse platforme sociale, de joc, de procesare și comunicare a imaginii.

Se recomandă modalități prin care disponibilitatea pentru o percepere a universului / meta-universului virtual poate dialoga cu disponibilitatea pentru perceperea universului real, obiectiv, și pentru decodarea și transpunerea acestuia în limbaj expresiv / vizual.

Se recomandă modalități pentru cunoașterea aprofundată a specificului artelor contemporane. Însușirea tematicilor, a subiectelor și a genurilor care caracterizează artele vizuale de după 1970 și până în prezent.

- Evaluarea dinamicii predare-învățare-evaluare din perioada de pandemie;
- Identificarea, analizarea și cuantificarea riscurilor în ceea ce privește accesibilitatea, continuitatea și eficiența procesului de învățare.
- Identificarea modului în care se poate maximiza beneficiul revenirii la școlarizarea față în față, în același timp pregătirea pentru menținerea legăturii cu mediul online în cazul unei noi urgențe dar chiar și în afara unei amenințări epidemiologice, ca alternativă pentru comunicare, accesarea resurselor și teme pentru acasă.
- Concentrarea pe abordări, conținuturi și activități care să eficientizeze procesul de predare și învățare, restabilirea legăturii dintre materie și elev, remediarea pierderilor din învățare cauzate de suspendarea cursurilor și de absența resurselor în cazurile elevilor aflați în dificultate socio-economică și crearea de deschideri către modele și medii noi pentru studiu.
- Orientarea către identificarea unor modalități de a crea o legătură de continuitate și

complementaritate între informația și resursele online și sistemul față în față, cu accent pe ameliorarea rupturii dintre cele două aspecte ale comunicării, accesului la informația vizuală și resursa educațională.

- Orientarea către o nouă înțelegere a legăturii dintre toate formele de expresie a artelor spectacolului, de la cele mai tradiționale la cele mai noi, de la elemente de bază ale scenografiei până la elemente de tehnică, efecte speciale – cu aplicabilitate în instrumentarul accesibil al aplicației, aflat la îndemâna majorității.

- Explorarea legăturii dintre modele și tehnici tradiționale de învățare și aplicabilitatea metodelor noi – de la comentariul unei puneri în scenă clasice (resursă accesibilă online, majoritatea arhivelor de teatru, spectacol și imagine sunt acum accesibile) și impactul narativei pe care o derulează, constant, aproape fiecare dintre adolescenți, în mediul online.

Aplicabilitate:

Aceste repere se prezintă ca recomandări, fără a avea un caracter obligatoriu sau prescriptiv. Profesorii vor stabili, funcție de context și propriul demers / plan / context, acțiunile necesare și opțiune pentru a planifica, proiecta și desfășura procesul didactic în anul școlar 2023-2024, concentrându-se pe eficientizarea acestuia și pe identificarea celor mai eficiente metode de asigurare a unei continuități logice și a menținerii avantajelor legăturii care s-a creat cu resursa vizuală online. Se va urmări de asemenea identificarea celor mai potrivite metode pentru a corecta decalajele inevitabile produse în perioada precedentă fără a prejudicia obiectivele anului școlar 2023 - 2024.

De asemenea fiecare profesor va stabili care este cel mai optim raport între tipul de resursă didactică tradițională și cele online, accesibile (în mod ideal) cu ușurință, tuturor, cel puțin la clasă, cu accent deosebit pe dialogul care se creează între diferitele domenii ale culturii vizuale.

Se vor stabili cele mai eficiente moduri de a continua studiul Educației plastice(vizuale). Se vor identifica modalități care să faciliteze și să favorizeze dialogul între instrumentarul imagistic elementar – linie, suprafață, culoare, compoziție etc și imaginea rezultată prin diferitele tehnici: tradiționale și digitale, corespondența între filtrul aplicat imaginii autoportret - și elemente de scenotehnică: lumină, perspectivă, sunet, element static, element în mișcare, legătura dintre postarea sau clip-ul pregătit pentru autopromovare și reclama realizată de designer-ul din industria de advertising, etc.

2. REPERE METODOLOGICE:

1. Repere pentru planificarea calendaristică pentru anul școlar 2023 - 2024

Aprecierea unor eventuale probleme de învățare (inclusiv probleme de însușirea insuficientă a deprinderilor sau chiar însușirea defectuoasă a acestora) în contextul generat de modificarea metodelor de predare în perioada anterioară;

Consultarea planificării calendaristice anterioare și sesizarea elementelor insuficient structurate în perioada de cursuri online, față în față sau neconsolidate;

Realizarea de conexiuni între resursele mediului online și a școlarizării în format față în față.

Identificarea avantajelor legăturii create cu mediul online și exploatarea pe viitor a accesibilității resurselor în format digital – tururi virtuale, ateliere interactive online, accesare nelimitată a colecțiilor muzeale și obiectivelor culturale, a conferințelor și studiilor, a spectacolelor și arhivelor de film și imagine, și nu în ultimul rând a modului fluid și direct în care se poate realiza comunicarea.

Identificarea modului în care poate fi adusă în actualitate discuția despre analiza imaginii și a culturii vizuale, despre evoluția filmului, a realității virtual, a realităților alternative, AI și metavers.

Identificarea modului în care poate fi structurat un dialog constructiv între tradiție și cele mai noi forme de manifestare a vizualului, atât ca instrumentar plastic cât și ca modalitate de expresie.

Identificarea modului în care se poate dezvolta un dialog constructiv cu elevul, în care să fie asigurat un feed-back util în ceea ce privește așteptările acestuia în ceea ce privește relația dintre experiența practică și mediul online, în ce măsură explicația și exemplificarea pot fi susținute de resursa online.

Identificarea modului în care se poate obține o aplicabilitate crescută a studiului și a competențelor dobândite pentru a asigura o adaptabilitate crescută la cerințele noului context, inclusiv a noilor meserii și domenii de activitate profesională.

2. Repere pentru construirea noilor achiziții:

Rezultatele evaluărilor inițiale vor sta la baza proiectării demersurilor didactice ulterioare.

În plus, vor fi prezentate exemple care să faciliteze utilizarea în predare-învățare-evaluare a instrumentarului noilor tehnologii. Se va evalua modul în care s-au raportat la informația online atât profesorii cât și elevii și modul în care prin proiecte aplicative, de studiu, cercetare și interpretare a imaginii, se poate canaliza interesul elevului spre crearea unei legături cu diferitele aspecte ale culturii vizuale.

3. EVALUAREA INIȚIALĂ A COMPETENȚELOR ELEVILOR LA DEBUTUL CLASEI A XI-A

La debutul anului școlar, fiecare profesor trebuie să realizeze evaluarea inițială a elevilor, cu roluri multiple:

- Asigură o diagnoză cu privire la nivelul de pregătire a elevilor la debutul clasei a XI-a, prin identificarea acelor competențe din programa școlară anterioară care nu au fost suficient dezvoltate (Ce competențe ale elevilor din programa de clasa a X-a au fost insuficient dezvoltate?).

- Constituie bază pentru planificarea de către profesor a eventualelor demersuri de remediere a competențelor insuficient dezvoltate (Care sunt domeniile care necesită recapitulare, recuperare, pentru a putea asigura învățarea în clasa a XI-a?).

- Are rol reglator, oferind repere pentru o proiectare curriculară autentică și realistă în clasa a XI-a, pe baza unor decizii documentate (Cum voi valorifica rezultatele evaluării inițiale în planificarea calendaristică sau proiectarea unităților de învățare?).

- Motivează elevul pentru implicarea în învățarea viitoare pe parcursul clasei a XI-a (Ce știu și ce nu știu? Ce pot face și ce nu pot face în raport cu ceea ce am învățat în clasa a X-a? În ce mod voi recupera ceea ce nu știu?).

Astfel planificată, evaluarea inițială devine parte integrantă a procesului didactic și poate fi valorificată ca experiență de învățare. În această perspectivă, evaluarea inițială ar trebui să fie motivantă și nestresantă, să fie prilej de verificare/actualizare/revizuire a nivelului de pregătire.

Pentru evaluarea inițială, pot fi utilizate diverse instrumente și metode de evaluare care să permită o apreciere holistică a nivelului de realizare a diverselor competențe specifice.

Exemple: testul, proba de evaluare practică, proiectul, evaluarea dialogată, grile de reflecție, autoevaluarea prin completarea de quiz-uri sau fișe de evaluare, inclusiv pe platforme online, chestionar care urmărește identificarea calităților și resurselor personale/ domeniilor de interes/ nevoilor elevilor de sprijin individual, hărți conceptuale specifice domeniului de studiu etc., lucrări practice.

4. ROLUL EDUCAȚIEI PLASTICE ÎN DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR CHEIE

Competențe cheie:

Ca stat membru UE, România își armonizează sistemul de educație în cadrul comunitar prin adoptarea recomandărilor promovate la nivel european.

Astfel, documentul de politici Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al curriculumului național (aprobat prin OMS nr. 3239/2021)² definește un profil de formare al absolventului de liceu, care este elaborat pe baza prevederilor din Recomandarea Consiliului privind competențele-cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți (2018/C01)³.

Competențele cheie reprezintă seturi structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dobândite prin învățare, care sunt relevante pentru o viață împlinită, de succes în societatea cunoașterii.

Competențele cheie reprezintă instrumentele culturale de care au nevoie tinerii în societatea cunoașterii. Acestea sunt următoarele:

- competență de literație;
- competență de multilingvism;
- competență matematică și competență în științe, tehnologie și inginerie;
- competență digitală;
- competența personală, socială și de a învăța să înveți;
- competență civică;
- competența antreprenorială;
- ***competență de sensibilizare și exprimare culturală.***

În cadrul profilului de formare, aceste competențe cheie au fost specificate prin descriptori care detaliază achizițiile urmărite, în progresie de la un nivel de școlaritate la altul. Competențele cheie se dezvoltă și se aplică într-o varietate de contexte și într-o varietate de

combinații. Acestea se interconectează și se întrepătrund, prin aceea că elemente componente ale unei competențe cheie sprijină învățarea elementelor altor competențe.

De asemenea, competențele cheie dobândite în școală în cadrul diverselor discipline de studiu sau dobândite în afara școlii constituie achiziții pe baza cărora se formează competențele disciplinare. Astfel, învățarea disciplinelor de studiu depășește granițele academice tradiționale și deschide un orizont mai larg de cunoaștere, cu transferuri reale între spațiul clasei și viața de fiecare zi.

Exemplu:

Competența de sensibilizare și exprimare culturală sprijină învățarea la orice disciplină școlară, oferind instrumentele vizuale pentru a înțelege noile concepte și pentru a exprima idei în orice domeniu. Totodată, utilizarea competenței de sensibilizare și exprimare culturală ca instrument de studiu în cadrul abordării didactice la diverse discipline – altele decât cele artistice – oferă șansa dezvoltării și diversificării achiziției existente prin aplicarea în contexte noi, semnificative.

Programa *Educație plastică*, clasa a XI-a – ciclul superior al liceului, filiera vocațională, profil pedagogic, toate specializările, aprobată prin ordinul ministrului Nr. 3252 / 13.02.2006, vizează formarea următoarelor competențe generale și specifice:

Competențe generale:

1. Utilizarea de materiale, de instrumente și de tehnici specifice artelor plastice
2. Exprimarea creativă, în limbaj plastic

Competențe specifice:

- 1.1. Generarea de elemente de limbaj plastic cu ajutorul unor instrumente specifice
- 1.2. Aplicarea unor tehnici adecvate, specifice artelor plastice, pentru obținerea unui rezultat intenționat
- 2.1. Utilizarea elementelor de limbaj plastic, pentru a construi un spațiu plastic și pentru a comunica un mesaj intenționat
- 2.2. Adaptarea însușirilor elementelor de limbaj plastic la mesajul intenționat, la instrumentele și la materialele folosite
- 2.3. Expresivizarea elementelor de limbaj plastic, prin utilizarea mijloacelor de expresie și a tehnicilor

2.4. Operarea cu reguli și cu principii, în procesul de elaborare a unei compoziții

2.5. Exersarea diferitelor tipuri de grafisme, în scopul dobândirii deprinderilor specifice caligrafiei

Accentul pe care cadrele didactice ar trebui să îl pună pe elementele de creativitate se justifică prin specificul profilului și al specializărilor elevilor care studiază această disciplină. Având în vedere că, la rândul lor, elevii de la specializarea învățător-educatoare din cadrul profilului pedagogic, filiera vocațională se vor afla în ipostaza de cadru didactic, se impune antrenamentul creativ, care să le genereze disponibilitatea de a fi receptivi față de manifestările creative ale elevilor din învățământul primar și preșcolar, cât și de a le încuraja.

Domeniul artelor vizuale acoperă: pictură, desen, grafică, artă decorativă (tapiserie, scenografie, ceramică, vestimentație, design, arta bijuteriilor etc.), fotografie artistică, arta tiparului, sculptură, arhitectură, artă monumentală, artele spectacolului etc. Toate acestea sunt prezente în cotidian și omul contemporan se raportează la ele. Abordarea doar a artelor plastice limitează sfera preocupărilor și interesele elevilor. În secolul pe care îl traversăm, aceștia sunt expuși unei multitudini de informații și influențe, cele mai multe venind pe cale vizuală. Cu cât se realizează mai devreme explorarea în adâncime a unor concepte-cheie specifice limbajului vizual, cu atât sunt șanse mai mari ca elevii să facă alegeri pertinente și corecte.

În acest sens, conținuturile stabilite în programa școlară pentru Educație plastică, clasa a XI-a – ciclul superior al liceului, filiera vocațională, profil pedagogic, toate specializările, aprobată prin ordinul ministrului Nr. 3252 / 13.02.2006, pot fi coroborate și completate, după caz, cu abordări specifice diferitelor domenii de conținut vehiculate la nivelul programei de Arte vizuale și abilități practice aprobată prin ordin al ministrului Nr. 3418/19.03.2013.

Exemple de conținuturi ale învățării pe domeniile artelor vizuale:

Domenii de conținut	Conținuturi
Desen	<p>1. Tehnici de lucru simple: linie modulată, punctul, forme regulate și neregulate repetiție, stilizare realizate în creion grafit, creioane colorate, creioane tip B;</p> <p>2. Desen liber și decorații simple cu ajutorul tehnicilor de lucru trasare și hașurare;</p> <p>3. Caligrafie: tehnici de lucru ce pregătesc scrisul, decorații și semne simple (linia, punctul, forme regulate și neregulate);</p> <p>4. Desenul în tuș și cerneală- tehnici grafice;</p> <p>5. Programe de desen digital: Adobe Photoshop CC, Corel Painter, Autodesk Sketchbook, Krita, Paint Tool SAI, etc.</p>
Pictură	<p>1. Tehnici de lucru simple: pensulație, amprentare, ștampilare, tamponare, pulverizare, presare;</p> <p>2. Obținere de forme spontane/ dirijate prin: fuzionare, curgere liberă, stropire forțată, scurgere aderentă, dirijarea jetului de aer, sfoară colorată, monotipie;</p> <p>3. Tehnici mixte (de exemplu creioane colorate-acuarele);</p> <p>4. Tehnici specifice de aplicare a culorilor (efectul de transparență/ opacitate în acuarelă, tempera);</p> <p>5. Pictura pe suport textil cu coloranți cu termofixare, guasă sau acrilice, pictura pe sticlă, pânză, lemn, piatră;</p>
Modelaj	<p>1. Tehnici de modelare simple în plastilină și cocă: rulare, presare, aplatizare;</p> <p>2. Modelare pe placă în plastilină și lut- elemente de bază;</p> <p>3. Tehnici de modelare ample în plastilină, cocă și lut: modelare liberă, incizii, decorare, aplicare, adăugare, lipire;</p> <p>4. Modelare liberă volumetrică în plastilină, cocă, lut - realizare de vase, animale, măști, covrigi;</p>

	5. Tehnici complexe de modelare: confecționare de material didactic cu armătură;
Textile și hârtie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tehnici de lucru cu hârtie: <i>Tangram</i> (realizarea de figuri umane și animale- forme plane obținute prin decupare și compunere); 2. Tehnici de lucru cu hârtie: <i>Origami</i> și <i>Quilling</i> (animale, păsări și obiecte - forme tridimensionale obținute prin îndoire, pliere și presare); 3. Tehnici de lucru cu fibre textile și naturale aplicate pe realizarea de obiecte cu sens pentru elevi: împletituri și tesături din sfoară, paie, piele, ață, flori; 4. Tehnici de lucru cu materiale textile: tăiere, croire, coasere; 5. Colaje din hârtie sau materiale textile: obținute prin rupere, tăiere, decupare, lipire, răsucire, mototolire;
Construcții și jucării	<ol style="list-style-type: none"> 1. Confecționarea de jucării simple din materiale textile, materiale naturale (frunze, pietre, lemn), plastic; 2. Confecționarea obiectelor decorative din hârtie, materiale textile, semințe, mărgelile prin tehnici de lucru specifice: origami, tangram, croit, cusut (cusutul nasturelui, cusutul înaintea și în urma acului), țesut cu benzi de hârtie/fire; 3. Confecționarea de păpuși, figurine și decoruri din materiale diverse și tehnici combinate (crosetare, coasere, decupare, lipire); 4. Realizarea de construcții și machete din hârtie, carton, placaj, lut, plastic; 5. Confecționarea de material didactic necesar activităților de predare-învățare-evaluare utilizând diverse materiale și tehnici de lucru;
Foto-video	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aparat de înregistrare a imaginii, stocarea și redarea creațiilor media 2. Noțiuni tehnice de bază (tipuri de obiective foto, diafragma, timpul de expunere, sensibilitatea ISO, formate de imagine digitală, statică și dinamică etc.) 3. Tehnici de realizare a unor fotografii și filmări video pe teme date (înregistrarea amintirilor foto și video, utilizatoarea unor generatoare de imagini prin inteligența artificială, exprimarea unor povești prin video, realizarea peisajelor, a portretelor etc.)

	<p>4. Prelucrarea și stocarea înregistrărilor foto-video (noțiuni introductive de editare a imaginilor, realizare de colaje etc.)</p> <p>5. Valorificarea și publicarea imaginilor (considerații etice și legale ale postării imaginilor pe internet, siguranța personală în mediul online, considerații de drepturi de autor și de imagine personală);</p>
--	---

5.RECOMANDĂRI PRIVIND PLANIFICAREA CALENDARISTICĂ PENTRU ANUL ȘCOLAR 2023-2024

Instrumentele de proiectare didactică – *planificarea calendaristică, proiectul unității de învățare* – reprezintă documente proiective care realizează asocierea dintre elementele programei școlare și cadrul de implementare practică a acesteia, în condițiile resurselor de timp ale unui an școlar. Acestea nu trebuie să reprezinte o activitate formală, de elaborare a unor documente cu utilitate scăzută în practica școlară, ci trebuie gândite ca instrumente care să ducă la creșterea relevanței și eficienței activității de predare-învățare-evaluare.

Proiectarea demersului didactic se realizează prin raportare la programa școlară și presupune următoarele etape:

- lectura integrală și personalizată a programei școlare;
- elaborarea planificării calendaristice;
- proiectarea unităților de învățare.

Planificarea calendaristică cuprinde următoarele elemente:

- **Unități de învățare** – sunt identificate de profesor în programa școlară;
- **Competențe specifice** – se precizează numărul criterial al competențelor specifice din programa școlară, corelate cu unitățile de învățare;
- **Conținuturi** – se menționează titluri/teme selectate din conținuturile programei școlare, care se subsumează fiecărei unități de învățare;
- **Număr de ore alocate** – numărul de ore este stabilit de către profesor;
- **Perioada calendaristică** – se precizează săptămâna sau săptămânile în care vor fi abordate temele;
- **Observații** – se menționează aspecte specifice care țin de aplicarea planificării calendaristice.

Planificare calendaristică - model

Disciplina: *Educație plastică*

Clasa: a XI-a filieră vocațională, profil pedagogic, specializarea învățător- educatoare

An școlar: 2023-2024

Prezenta planificare calendaristică este realizată pentru 36 săptămâni, în conformitate cu:

- OME nr. 3.800 din 9 martie 2023 privind structura anului școlar 2023 - 2024;
- Anexa 1 la OMECTS nr. 5347/7.09.2011 privind aprobarea planurilor-cadru de învățământ pentru clasele a IX-a – a XII-a, filiera vocațională, profilul pedagogic;
- Programa de *Educație plastică*, clasa a XI-a – ciclul superior al liceului, filiera vocațională, profil pedagogic, toate specializările, aprobată prin ordinul ministrului Nr. 3252 / 13.02.2006.

Unitate de învățare	Competențe specifice	Conținuturi didactice	Nr. ore	Perioada	Modul /Obs.
Evaluare inițială			0,5/1	S1 (S1)	M1
1. Limbajul plastic	1.1.	Puncte și linii	0,5/1	S2 (S2)	M1
	1.1.	Suprafețe colorate și valorate.	0,5/1	S3 (S3)	M1
	2.2.	Forme. Forma plastică, forma naturală.	0,5/1	S4 (S4)	M1
	2.1 2.2.	Pata de valoare (valori extreme, griurile valorice, griurile colorate).	0,5/1	S5 (S5)	M1
	2.1. 2.2.	Pata de culoare (spectrul culorilor pigmentare, culori pigment în stare pură, contraste cromatice – J. Itten)	0,5/1	S6 (S6)	M1
Evaluare sumativă M1			0,5/1	S7 (S7)	M1
2. Morfologia și sintaxa imaginii plastice bi și tridimensională	2.2.	Punctul și linia – ipostaze (constructivă, spațială, decorativă).	0,5/1	S1 (S8)	M2
	2.2	Forma (bi- și tridimensională, figurativă și abstractă).	0,5/1	S2 (S9)	M2
	2.2	Nuanțarea culorilor. Tentele rupte. Tonurile culorilor	0,5/1	S3 (S10)	M2
	2.3.	Mijloace plastice de expresie bi- și tridimensionale	0,5/1	S4 (S11)	M2

	2.3.	Comunicarea în limbaj plastic – rezultat al utilizării mijloacelor de expresie și a diferitelor tehnici specifice	1/2	S5-S6 (S12-S13)	M2
Evaluare sumativă M2			0,5/1	S7 (S14)	M2
3. Compoziția plastică și decorativă	2.4.	Tipuri de compoziție: plastică, decorativă (cu ritm liber și cu ritm regulat), închisă, deschisă.	1/2	S1-S2 (S15-S16)	M3
	2.4.	Echilibrul în compoziție: static și echilibru	0,5/1	S3 (S17)	M3
	2.4.	Centrul de interes.	0,5/1	S4 (S18)	M3
	2.4.	Ritmul. Simetria. Probleme de ritm (cadență lentă, cadență accelerată).	1/2	S5-S6 (S19-S20)	M3
Evaluare sumativă M3			0,5/1	S7 (S21)	M3
4. Tehnici consacrate în artele plastice	1.2.	Tehnici de lucru simple: linie modulată, punctul, forme regulate și neregulate	0,5/1	S1 (S22)	M4
	1.2.	Desen liber și decorații simple cu ajutorul tehnicilor de lucru trasare și hașurare;	0,5/1	S2 (S23)	M4
	1.2.	Tehnici de lucru simple: pensulație, amprentare, ștampilare, tamponare, pulverizare, presare;	0,5/1	S3 (S24)	M4
	1.2.	Tehnici specifice de aplicare a culorilor (efectul de transparență/ opacitate în acuarelă, temeera	0,5/1	S4 (S25)	M4
	1.2.	Modelajul în: plastilină, pastă de modelaj, lut- material și instrumente.	0,5/1	S5 (S26)	M4
	1.2.	Tehnici de modelare în plastilină, lut și cocă.	0,5/1	S6 (S27)	M4
	1.2.	Tehnici de realizare și prelucrare a a unor fotografii și filmări video pe teme date.	0,5/1	S7 (S28)	M4
Evaluare sumativă M4			0,5/1	S8 (S29)	M4

5.Tehnici alternative în artele plastice	1.2.	Tehnici de lucru cu hârtie: <i>Tangram, Origami, Quilling.</i>	0,5/1	S1 (S30)	M5
	1.2.	Tehnici de lucru cu materiale textile: tăiere, croire, coasere, împletire, țesere;	0,5/1	S2 (S31)	M5
	2.1.	Tehnici de confecționarea de păpuși, figurine , machete și realizare de decoruri din materiale diverse și tehnici combinate (crosetare, coasere, decupare, lipire);	0,5/1	S3 (S32)	M5
	1.2.	Tehnici specifice colajului- rupere, tăiere, lipire.	0,5/1	S4 (S33)	M5
6.Antrenamentul grafic	2.5.	Tehnici de scriere– grafisme, caligrafie: bastonate cu cârlig întors în jos, bastonate cu cârlig întors în sus, trăsături șerpuite, serii cu litere, noduri, litere buclate, literele mici și mari de mână.	0,5/1	S5 (S34)	M5
	2.5.	Probleme de ritm (cadență lentă, cadență accelerată), paginație, legături dificile.	0,5/1	S6 (S35)	M5
Evaluare sumativă M5			0,5/1	S7 (S36)	M5

În conformitate cu anexa 1 la OMECTS nr. 5347/7.09.2011 privind aprobarea planurilor-cadru de învățământ pentru clasele a IX-a – a XII-a, filiera vocațională, profilul pedagogic, specializarea învățător – educatoare, disciplina *Metodica predării educației muzicale și a educației plastice* se studiază în clasele a XI-a, ca parte a curriculumului diferențiat (CD).

Planificare calendaristică - model

Disciplina: Metodica predării Educației plastice (Arte vizuale și abilități practice-nivel primar/Domeniul estetic și creativ-nivel preșcolar)

Clasa: a XI-a filieră vocațională, profil pedagogic, specializarea învățător - educatoare

An școlar: 2023-2024

Prezenta planificare calendaristică este realizată pentru 36 săptămâni, în conformitate cu:
- OME nr. 3.800 din 9 martie 2023 privind structura anului școlar 2023 - 2024;

- Anexa 1 la OMECTS nr. 5347/7.09.2011 privind aprobarea planurilor-cadru de învățământ pentru clasele a IX-a – a XII-a, filiera vocațională, profilul pedagogic;
- Programa școlară pentru *Arte vizuale și abilități practice*, clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a, Anexa nr. 2 la OMEN nr. 3418/19.03.2013;
- Programa școlară pentru *Arte vizuale și abilități practice*, clasa a III-a și clasa a IV-a, Anexă la OMEN nr. 5003/02.12.2014;
- Curriculum pentru educația timpurie 2019, Anexa la OMEN nr. 4.694/2.08.2019;

Unități de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Număr de ore alocate	Săptămâna	Obs.
Domenii și documente curriculare specifice AVAP/DEC	1.1	Obiectul, scopul și ramurile educației plastice în învățământul primar și preșcolar;	1	S1-S2	
	1.1.	Planurile cadru de învățământ Programele școlare (AVAP) Manualul școlar Documentele curriculare auxiliare	1	S3-S4	
	1.1.	Ideal educațional, scop Competențe generale, competențe specifice Obiective operaționale -formulare	1	S5-S6	
	1.2.	Conținuturi AVAP/DEC Domenii AVAP/DEC Activități specifice AVAP/DEC	1	S7-S8	
	1.2.	Metodica dezvoltării deprinderilor specifice disciplinei Metodica utilizării instrumentelor specifice	1	S9-S10	
	1.3.	Leția de desen după natură Leția metodică Leția de evaluare Leția de desen din imaginație și memorie	1	S11-S12	
	1.4.	Strategii inductive, deductive, euristice, mixte, algoritmice, analoage	1	S13-s14	
	1.4.	Principii didactice specifice AVAP/DEC Strategii de stimulare și educare a creativității	1	S15-S16	
	1.5.	Materiale de lucru specifice artelor plastice Instrumente de lucru utilizate în artele plastice	1	S17-S18	
	1.6.	Tehnici și procedee picturale Tehnici și procedee grafice	1	S19-S20	

		Tehnici și procedee sculpturale			
	1.6.	Tehnici și procedee decorative Tehnici și procedee IT	1	S21-S22	
	1.3.	Domeniul pictură Domeniul desen Domeniul modelaj Domeniul construcții și jucării Domeniul foto-video Domeniul textile și hârtie	1	S23-S24	
	1.4.	Metode specifice de predare de stimulare a creativității	1	S25-S26	
Metode de predare- învățare- evaluare DEC/AVAP	2.1.	Metode specifice de predare- învățare activ-participative	1	S27-S28	
	2.1.	Metode de predare-învățare centrate pe elev și competențe	1	S29-S30	
	2.2.	Evaluarea inițială, continuă, formativă	1	S31-S32	
	2.2.	Metode de evaluare a activităților plastice	1	S33-S34	
Recapitulare anuală		Recapitulare anuală	1	S35-S36	

Realizarea proiectului unității de învățare cuprinde următoarele elemente:

- **Competențe specifice** – se precizează numărul criterial al competențelor specifice din programa școlară, corelate cu unitatea de învățare;
- **Conținuturi** – sunt identificate și selectate/detaliat din programa școlară, pentru a oferi cadrul de structurare a competențelor specifice vizate;
- **Activitățile de învățare** – sunt stabilite de profesor, în funcție de variate aspecte;
- **Resurse** – sunt identificate în mod concret resursele de învățare necesare și cele disponibile, resurse de timp, de loc, forme de organizare a elevilor;
- **Evaluare** – se menționează modalitățile de evaluare (continuă, sumativă) ce vor fi utilizate în cadrul unității de învățare.

Proiectarea unității de învățare nr. 6: *Antrenamentul grafic- M5 (model)*

Disciplina: *Educație plastică*

Clasa: *a XI-a filieră vocațională, profil pedagogic, specializarea învățător- educatoare*

Competențe specifice	Conținuturi	Activități de învățare	Resurse	Evaluare
<p>- exersarea diferitelor tipuri de grafisme, în scopul dobândirii deprinderilor specifice caligrafiei</p> <p>- adaptarea însușirilor elementelor de limbaj plastic la mesajul intenționat și la instrumentele și la materialele folosite</p> <p>- generarea de elemente de limbaj plastic cu ajutorul unor instrumente specifice</p> <p>- utilizarea elementelor de limbaj plastic, pentru a construi un spațiu plastic și pentru a comunica un mesaj intenționat</p>	<p>-bastonate, bastonate cu linie de legătură,</p> <p>-ovale, ovale cu bastonate, ovale suprapuse, ovale rostogolite,</p> <p>- trăsături cu fir continuu, trăsături ușor arcuite, trăsături cu arcuire rotundă și cu fir continuu;</p> <p>-bastonate cu cârlig întors în jos, bastonate cu cârlig întors în sus,</p> <p>-serii cu litere, noduri, litere buclate, literele mici și mari de mână,</p> <p>-probleme de ritm (cadență lentă, cadență accelerată), paginație, legături dificile.</p>	<p>-analiza unor activități practice desfășurate la clasă în vederea identificării tipurilor de grafisme simple sau ample;</p> <p>- exerciții grafice de trasare a bastoanelor, ovalelor și literelor</p> <p>- exerciții grafice de trasare a linie modulate, și a formelor regulate și neregulate;</p> <p>- exerciții grafice de trasare și hașurare;</p> <p>- desen liber, decorații și semne simple care pregătesc scrisul;</p> <p>-exerciții de scriere a literelor mici și mari de mână;</p> <p>- exerciții de hașurare în creion și în cerneală;</p>	<p>Forme de activitate: frontale, în perechi, în grup și individuale;</p> <p>Metode didactice: Exercițiul grafic- semne și grafisme Explicația Observarea sistematică Demonstrația Compunerea spațiului Analiza de imagine.</p> <p>Resurse materiale: caiete speciale de caligrafie, creioane, stilou, cerneală albastră, foi de desen A4. -fișe de documentare,</p>	<p>Evaluare orală prin adresarea de întrebări frontale.</p> <p>Evaluare practică prin fișa aplicativ – evaluativă.</p> <p>Metode de evaluare: - observarea curentă; - analiza de imagine. - turul galeriei: - autoevaluarea.</p> <p>Criterii de evaluare: -ritmicitatea grafismelor -respectarea formelor și mărimilor literelor -respectarea principiilor de scriere - aspectul final - încadrarea în timp</p>

Exemple de tematici pot fi studiul artelor spectacolului (teatru, eveniment performativ, concert, artă stradală și legătura care se creează cu spațiul (peisaj, spațiul stradal, spațiul locuirii), legătura dintre dimensiunea temporală și cea vizuală, intervenția efemeră pe volumul (redare în diverse tehnici, inclusiv digitale); spațiul (efectul spațial al culorii), volumul (redare în diverse

tehnici, inclusive digitale), relația (diferențe, convergențe) dintre diversele sisteme de obținere și redare a culorii (ex CMYK – RGB), imagine statică în dialog cu video / reels, imagine emblematică în dialog cu ce înseamnă logo, gif și meme, comunicare prin culoare și relația dintre culoare și imagine / simbol / semnificație.

Exemple de activități sunt, pe lângă și complementar exercițiilor de generare și valorificare a elementelor de limbaj și a expresiei lor specifice – punct, linie, suprafață, valoare, a exercițiilor de compunere a unui discurs artistic din elemente de mișcare, vorbire și imagine.

Astfel pe lângă exerciții de analiză și înțelegere a unor elemente de expresie scenic, fragment de film, dans, performance se recomandă vizionarea online, în clasă sau individual, a unor spectacole emblematic pentru cultura universal sau națională, complementar vizionării de obiective culturale (tur virtual, galerie de imagini) din țară sau străinătate; tur ghidat, atelier cu un specialist sau sesiune de lucru interactivă, online, la un teatru;

Exerciții de analiză a modului în care se transmite, nemijlocit, mesajul în cazul artelor performative; analiză a modului în care diferă / interacționează fiecare formă de expresie – recitare, interpretare a unui rol, mimică, dans, regie etc; contextualizare a imaginii digitale prezente / abundente pe rețelele de socializare în relație cu informația predată la atelier; exerciții de aplicare a instrumentarului specific studiului artelor spectacolului asupra imaginii din mediile jocurilor online sau a imaginilor modificate prin filtre; realizarea unei serii de imagini / animații / mini-filmări cu teme diverse – prezentare personală, prezentare de știre, punere în scenă a unui fragment teatral, cu aparatura disponibilă (telefon personal sau instrument – tablet) puse la dispoziție de școală postare / eveniment de promovare a încercărilor realizate de elevi; exerciții de redefinire a alfabetului vizual, în contextul celor mai noi mijloace de expresie; exerciții de redefinire a termenilor de bidimensional / tridimensional / timp real – în tehnici tradiționale și de modelare digitală a imaginii; exerciții de redefinire a termenilor și atribuțiilor spațiului plastic, pornind de la realitatea obiectivă (lumea formelor tridimensionale percepute atât în experiența direct cât și în cea mediată - și relațiile dintre acestea: suprapuneri, convergențe, divergențe.

Exemple de activități plastice:

Activități	Domeniul plastic/tema plastică	Modalități de realizare	Efecte formative
Activitatea 1	pictură - pata de culoare "Culorile toamnei"	Metoda brainstorming, exerciții mentale creative; tehnici picturale-amprentarea	actualizarea reprezentărilor, a cunoștințelor și realizarea de analogii din mediul înconjurător;
Activitatea 2	desen –linia plastică „Ce poți desena dintr-un cerc ?”	Metoda brainwriting, explorări vizuale formice; tehnici ale desenului-grafisme, schițe	stimulează construcția de idei; orientează spre analiză, comparații, generalizări; dezvoltă spiritul critic;
Activitatea 3	pictură- forma plană „Astăzi noi suntem constructori !”	Metoda brainstorming, explorări vizuale formice, analiza de imagine; tehnica picturii-colajul	stimularea operațiilor gândirii; orientează spre analiză, comparații, generalizări; cultivarea capacității de acceptare a diversității;
Activitatea 4	desen – linia plastică „Eroi din povești”	Metoda experimentului, metoda lucrării colective schimbă perechea; tehnica desenului	dezvoltă creativitatea, noutatea, toleranța în acceptarea ideilor perechii; promovează autoaprecierea;
Activitatea 5	desen – punctul și linia plastică „Iarna pe uliță”	Metoda exploziei stelare, metoda lucrării colective metoda organizării grafice a informației tehnica desenului	stimulează învățarea în perechi; dezvoltă gândirea, limbajul, atenția; realizează analogii cu mediul înconjurător;
Activitatea 6	pictură- pata elaborată „Grădina primăvara”	Metoda explozia stelară, metoda RAI; explorări vizuale formice, tehnica picturii	stimulează cooperarea, comunicarea, curiozitatea; stimulează creativitate și dezvoltă simțul estetic;
Activitatea 7	modelaj - forma volumetrică „Insecte”	Metoda brainstorming metoda cubului exerciții de încălzire a minții imaginative; tehnica modelajului	exersează atitudinea creativă și exprimarea personalității. stimulează operațiile gândirii; conduce la sesizarea detaliilor sau diferențelor dintre ființe, lucruri;
Activitatea 8	modelaj, pictură desen-forma plană și volumetrică	Metoda experimentului plastic metoda turul galeriei	promovează gândirea și învățarea activă prin cooperare;

	„Flori pentru mama”	metoda observării unei imagini- evaluarea; tehnici combinate-pictură (colaj), desen, modelaj	impune verbalizarea unor atitudini și sentimente; stimulează curiozitatea și interesul pentru abordări noi de învățare;
Activitatea 9	modelaj, pictură desen-forma plană „Cartierul meu”	Metoda exploziei stelare metoda organizării grafice a informațiilor verbale tehnica întrebărilor senzoriale; tehnici combinate-pictură (colaj), desen, modelaj	dezvoltă spiritul critic; dezvoltă gândirea, limbajul, atenția; realizează analogii cu mediul înconjurător; stimulează manifestările personale unice;
Activitatea 10	pictură - culoarea element plastic „Familia mea”	Metoda brainstorming, metoda RAI metoda filmului mental; tehnici picturale-pensulare, amprentare	exersează atitudinea creativă și exprimarea personalității. exersează abilitățile de autocontrol emoțional; stimulează creativitatea;

Exemple de metode utilizate în lecțiile/activitățile plastice:

1. Metode de analiză de imagine utilizate în activitățile plastice:

❖ *TEHNICA “LOOK TO LEARN”* (Tom March) presupune o analiză de imagine. În baza unei imagini se răspunde la 5 întrebări, formulându-se astfel o descriere personalizată a cititorului. Fiecare individ poate emite judecăți de valoare diferite, în raport cu aceeași imagine.

Întrebările sunt:

1. Ce mesaj încearcă să transmită imaginea?- semnificația intenționată de autor;
2. *Cum se constituie înțelesul imaginii?*
3. *Ce a inclus / exclus autorul?*
4. *Există elemente evidențiate? Cum? Înțelesul dominant (dat de ceea ce îți atrage*

atenția, de culori etc.)

5. *Care este publicul căruia îi este adresată imaginea? Cum ne dăm seama?*

❖ *TEHNICA SUPERPROPOZIȚII: 7 SOLUȚII* - ste o metodă de analiză de imagine prin care informațiile transmise vizual, sunt verbalizate de fiecare privitor în parte. Se formulează în raport cu imaginea o propoziție simplă care se completează pe parcurs, Pentru descrierea completă a imaginii se formulează 7 superpropoziții respectând următoarea schemă: se adaugă cuvinte la început; se adaugă cuvinte la final; se adaugă detalii; se adaugă cuvinte noi; se adaugă comparații; se înlocuiesc cuvinte; se folosesc aliterații;

2. Metode interactive de stimulare a creativității utilizate în activitățile plastice:

❖ *”METODA TURUL GALERIEI* este o metodă interactivă de învățare bazată pe colaborarea între elevi. Aceștia sunt puși în ipostaza de a găsi soluții de rezolvare a unor

probleme, în baza unor criterii de evaluare. Această metodă presupune evaluarea interactivă și profund formativă a produselor realizate de grupuri de elevi sau individual. Produse realizate sunt expuse, în timp ce criticii observă, analizează și evaluează, emițând județi de valoare în raport cu acestea. Este o metodă des utilizată în cadrul disciplinelor plastice” (Crețu. D, 2004, p.163).

❖ „*TEHNICA 6/3/5 SAU METODA BRAINWRITING* –este asemănătoare brainstorming-ului, doar că aici ideile se scriu pe foi de hartie care circulă. Este o formă de îmbinare a activității individuale cu cea de colectiv. Se numește 6/3/5 pentru că există: -6 membrii în fiecare grup de lucru, care notează pe o foaia de hârtie împărțită în trei coloane; 3 soluții fiecare, la o problemă data, timp de 5 minute. Foile migrează de la stânga la dreapta, până ajung la posesorul inițial. Cel care a primit foaia colegului din stânga, citește soluțiile deja notate și încearcă să le modifice în sens creativ. În final are loc analiza soluțiilor și reținerea celor mai bune (Ionescu, 2000)”.

3. Metode bazate pe tehnica întrebărilor utilizate în activitățile plastice:

❖ *TEHNICA ÎNTREBĂRILOR CREATIVE* – se ia în atenție un obiect și se formulează o listă de întrebări privind obiectul studiat. Se analizează întrebările și se transformă unele dintre ele în întrebări care provoacă imaginația. Se utilizează în acest reper: cum ar arăta dacă...?; în ce fel ar fi diferit dacă...?, presupunând că...? ce s-ar schimba dacă...? Se alege o întrebare la care copiii răspund pe rând în raport cu o situație evocată. În final se constată care sunt nouățile aduse prin intermediul întrebărilor formulate.

❖ *TEHNICA ÎNTREBĂRILOR SENZORIALE*: Ce se aude? Cum miroase? Ce se vede? Ce gust are? Ce textură are?

❖ *TEHNICA ÎNTREBĂRILOR COMPARATIVE/ METAFORĂ*: în ce fel se compara X cu Y?, în ce fel este X ...Y?

❖ *TEHNICA SCAMPER* (Bob Eberle): formulează întrebările după următoarea structură: substituie, combină, adaptează, mărește, pune altfel la lucru, elimină, rearanjează;

❖ *ÎNTREBĂRI DE GHIDARE A OBSERVĂRII UNEI IMAGINI/ PICTURI/ SERII DE IMAGINI* (după Craig Roland, Looking at Art Seeing Questions)

- **Descrierea imaginii**: Ce vezi aici? Ce se află în această imagine? , Ce cuvinte ai folosi ca să descrii această imagine?, Cum ai descrie liniile din imagine/ formele/ culorile/ oamenii/ peisajul?, Cum ai descrie imaginea unei persoane care nu o poate vedea?

- **Relaționarea cu imaginea**: De ce anume îți aduce aminte această imagine?, Ce lucruri recunoști din imagine? Ce e nou pentru tine? , În ce mod diferă această imagine de ceea ce vedem în realitate?, Ce îți atrage atenția cel mai mult din această imagine?

- **Analiza imaginii**: Care crezi că e cea mai importantă parte/ obiect/ idee din această imagine?, Ce îți spun culorile din această imagine?, Ce ai putea spune despre oamenii din imagine? Cum crezi că trăiesc?, Ce crezi că îți spun acum?, Ce te face să spui asta?

- **Interpretarea imaginii**: Ce titlu i-ai da acestei imagini? De ce ai ales acest titlu? Ce

alt titlu i s-ar potrivi?, Ce crezi că se întâmplă în această imagine? Despre ce crezi că e vorba aici? Cum ai ajuns la această idee?, Dacă ai fi în interiorul imaginii, cum te-ai simți? Ce ai auzi?, De ce crezi că pictorul/ fotograful a ales să picteze/ fotografieze această imagine?

- **Evaluarea imaginii:** Ce îți place? Ce nu?, De ce crezi că această imagine ar trebui văzută de mai multă lume?, Ce notă i-ai da autorului?, Ce crezi că ar trebui să îți minte din această imagine?

❖ **METODA EXPLOZIA STELARĂ** presupune interogări și răspunsuri de forma: cine?, ce?, de ce?, cum?, când?, unde?.

❖ **METODA CUBULUI** presupune 6 operații specifice gândirii critic- creative, concretizate în întrebări: “descrie (Cum arată?), compară (Cu ce seamănă și de ce diferă?), asociază (La ce te face să te gândești?), aplică (Cum poate fi folosit?), analizează (Din ce e făcut?), argumentează (Ești pro sau contra? De ce?)” (Crețu D., Nicu A., 2004, p.165)

❖ **METODA RAI** – Răspunde – Aruncă – Întrebă – copiii sunt așezați în cerc. Copilul care are mingea formulează o întrebare pe tema în discuție, aruncă mingea unui coleg, care trebuie să răspundă și să formuleze o altă întrebare, după care să arunce mingea spre un coleg. Scenariul se repetă.

Exemple de fișe de evaluare a produselor plastice realizate de elevi:

FIȘĂ DE EVALUARE A PRODUSELOR ACTIVITĂȚII

Criterii plastice de evaluare compozițională	Produse evaluate		
	Slab	Mediu	Foarte bun
Impact vizual			
Claritatea reprezentărilor			
Prezentare îngrijită			
Redare logică			
Expresivitate gestuală			
Expresivitate cromatică			
Respectarea proporțiilor			
Redare spațială			
Paginare			
Originalitate -inedit, surprinzător			

FIȘĂ DE EVALUARE A PRODUSELOR ACTIVITĂȚII

Nr. crt.	Itemii observaționali	Nivelul dezvoltării comportamentelor plastice manifestate de preșcolari în cadrul compozițiilor plastice			
		Slab	Mediu	Bun	Foarte bun
1.	Compunerea spațiului				
2.	Obținerea efectelor plastice				
3.	Flexibilitatea				
4.	Fluiditatea				
5.	Originalitatea				
6.	Aplicarea tehnicilor variate				
7.	Gradul de implicare al copiilor				
8.	Manifestarea curiozității				
9.	Capacitatea de apreciere și autoapreciere				
10.	Exprimare liberă				
11.	Conduita participativă				
12.	Spontaneitate				

6. SUGESTII METODOLOGICE

Pentru cadrele didactice, se recomandă utilizarea unei varietăți de mijloace didactice care să ilustreze aspectele teoretice (lucrări ale elevilor din anii precedenți), precum și reproduceri ale operelor de artă.

Noțiunile și conceptele specifice domeniului nu vor fi utilizate în demersul didactic propriu-zis fără a fi accesibilizate. Reproducerile de artă vor fi selectate pentru ilustrarea problematicei abordate în conținuturile învățării, după criteriul reprezentativității în raport cu acea problemă și după cel al accesibilității, în raport cu vârsta și cu experiențele de învățare ale elevilor.

Pentru a cultiva interesul și preocupările creative ale elevilor, vor fi valorificate stiluri și strategii didactice care să le încurajeze. De asemenea, în procesul de evaluare, vor fi avute în vedere deopotrivă aspectele relative la corectitudine și rigoare și aspectele mai puțin convenționale, dar cu un mare potențial expresiv.

Studiul disciplinei *Educației plastice*, clasa a XI-a, filiera vocațională, profil pedagogic, specializarea învățător-educatoare, urmărește dezvoltarea progresivă a competențelor specifice, prin valorificarea experiențelor de învățare ale elevilor și prin accentuarea dimensiunilor afectiv-atitude și acționale ale formării personalității acestora.

Bibliografie

- Arnheim, Rudolf, *Arta și percepția vizuală*, Ed. Meridiane, București 1979.
- Berger, Rene, *Artă și comunicare*, Ed. Meridiane, București 1976.
- Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, Ed. Meridiane, București 1976.
- Elsen, E. Albert, *Temele artei*, Ed. Meridiane, București 1983.
- Enăchescu, Constantin, *Expresia plastică a personalității*, Ed. Științifică, București 1975.
- Huyghe, Rene, *Dialog cu vizibilul*, Ed. Meridiane, București 1981.
- Huyghe, Rene, *Puterea imaginii*, Ed. Meridiane, București 1971.
- Ilioaia M., *Metodica predării desenului*, Editura Didactică și Pedagogică, București.1977.
- Knobler, Nathan, *Dialogul vizual*, Ed. Meridiane, București 1983.
- McLuhan, Marshall, *mass-media sau mediul invizibil*, Ed. Nemira, București 1997.
- Nanu, Adina, *Vezi? Comunicarea prin imagine*, Editura didactică și pedagogică, 2018.
- Panofsky, Erwin, *Artă și semnificație*, Ed. Meridiane, București 1980.
- Piaget, Jean, Chomsky Noam, *Teorii ale limbajului, teorii ale învățării*, Ed. Politică, București 1988.
- Mih, V., *Creativitatea și stimularea comportamentului creative*, în *Consiliere educațională*, coord., Băban A., Cluj-Napoca, 2001.
- Roșca, A., *Creativitatea generală și specifică*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1981.
- Salad, D., *Dimensiuni ale educației*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1988.

Autori

Lăcrămioara-Ana PAULIUC	Ministerul Educației – Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație
Bianca FLOREA	- prof. Educație plastică, Educație artistică, Educație vizuală - inspector școlar „Arte” – Inspectoratul Școlar Județean Sibiu - prof. Colegiul Național Pedagogic „Andrei Șaguna” - Sibiu
Istvan HAVADI	prof. arte vizuale – Colegiul de Muzică „ Sigismund Toduță” – Cluj-Napoca